

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att den som på grundval av avtal eller andra arrangemang får ersättning av arbetsgivaren då arbetsförhållandet upphör skall enligt förslaget inte ha rätt till arbetslöshetsdagpenning för den tid på vilken ersättningen kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön. I propositionen föreslås också att arbetsinkomst av företagsverksamhet och hemvårdsstödet grunddel och syskonförhöj-

ning skall beaktas som faktorer som minskar dagpenningens belopp.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1993 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagändringarna kommer att innebära en inbesparing på ca 325 miljoner mark för staten 1993.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 1993.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

Enligt 5 § 1 mom. 13 punkten (1692/91) lagen om utkomstskydd för arbetslösa är en person som har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning för den tid han har nämnda rätt. Enligt lagens 2 § betalas arbetslöshetsdagpenning i syfte att trygga en arbetslös arbetssökandes utkomst och att lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet.

Då ett arbetsförhållande upphör kan arbetsgivaren i första hand av personalpolitiska skäl frivilligt betala olika slag av penningprestationer till arbetstagaren. Ersättningen kan dessutom basera sig på lag eller kollektivavtal. Olika ersättningar kan betalas till en arbetstgare också då arbetsförhållandet har upphört på i och för sig lagenliga grunder. I praktiken har det förekommit fall där den som har blivit

uppsagd eller som har sagt upp sig i stället för lön för uppsägningstiden eller utöver den på grundval av ett avtal med arbetsgivaren av denna har fått en ersättning som kan ha olika benämningar och som t.ex. har kunnat motsvara hans ordinarie årslön. Avsikten med ett sådant arrangemang har varit att till personen i fråga efter självrisktiden eller karenstiden dessutom betalas full dagpenning avvägd enligt förtjänsten. I ett sådant fall kan personens utkomst dock inte anses vara beroende av den arbetslöshetsdagpenning som betalas ut, och han kan inte heller anses ha sådana ekonomiska förluster av arbetslösheten som avses i 2 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt 47 f § (595/91) lagen om arbetsavtal är en arbetsgivare skyldig att i ersättning för ogrundad uppsägning betala lön för minst tre och högst 24 månader. Om en person av arbetsgivaren har fått skadeersättning för ogrundad uppsägning och skadeersättningen grundar sig på ett domstolsbeslut eller på resultatet av förhandlingar som förts mellan

organisationerna, bör ersättningen inte inverka på rätten till arbetslöshetsdagpenning. Härvid skall personen i fråga för den som betalar ut dagpenningen uppvisa domstolsbeslutet om de ersättningar som har dömts ut att betalas eller en utredning om det resultat som förhandlingarna mellan organisationerna har lett till och där det har överenskommit om skadeståndet. I annat fall skall ersättningen, som antingen är en engångsersättning eller en periodisk ersättning, beaktas då beslutet om dagpenning fattas så att ersättningen periodiseras utgående från den lön som skall betraktas som arbetstagarens stabiliserade lön och att det räknas ut hur många månadslöner ersättningen motsvarar. Med den lön som skall betraktas som arbetstagarens stabiliserade lön avses den lön som utgör grund för arbetslöshetsdagpenningen. Om en fördelingsrest kvarstår efter utförd periodisering anses en månad omfatta 21,5 arbetsdagar.

Med stöd av vad som konstaterats ovan föreslås att lagens 5 § 1 mom. 13 punkt ändras så, att en person som har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning för den tid han har nämnda rätt och att en person som av arbetsgivaren på grundval av något annat avtal eller andra arrangemang får någon ekonomisk fördel inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning för den tid på vilken den nämnda fördelen kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön. Utbildning som arbetsgivaren ordnar eller skaffar skall dock inte betraktas som en sådan ekonomisk fördel som avses i lagrummet.

I lagens 21 § 1 mom. stadgas att om en person blivit arbetslös från sin huvudsyssla och han därutöver haft en bisyssla, beaktas inte lönen eller annan arbetsinkomst av denna syssla då beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen fastställs. Enligt paragrafens 2 mom. skall lönen för bisyssla och annan arbetsinkomst beaktas vid utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning så att dagpenningen och 75 % av den del av löneinkomst eller annan arbetsinkomst som överstiger 700 mk under en månad sammanlagt kan såsom grundskydd stiga till det fulla beloppet av den arbetslöses grunddagpenning eller såsom förtjänstskydd till det belopp som annars hade kunnat betalas som dagpenning avvägd enligt

förtjänsten. Enligt paragrafens 3 mom. anses såsom arbetsinkomst löneinkomst samt en vid beskattningen konstaterad, såsom arbetsinkomst betraktad del av inkomst av rörelse eller yrke, inkomst av gårdsbruk eller annan förvärvsinkomst. Till arbetsinkomsten hänförs inte kapitalinkomster såsom nettointäkt av skogsbruk, ränteinkomster, dividender, hyresinkomster och inkomster av försäljning av grus, torv o.dyl. Till den inkomst på vilken arbetsinkomsten räknas ut hänförs däremot de ersättningar och arvoden som betalas till lantbruksproducenterna på grundval av produktionsändringsavtal samt arealtillägg. Såsom arbetsinkomst kan dock fastställas ett situationen vid utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen svarande belopp som har konstaterats eller som annars kan konstateras.

Enligt 19 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan endast lönearbete betraktas som deltidsarbete. Om en person som är arbetslös tar emot deltidsarbete, beaktas löneinkomsten på det sätt som stadgas i 19 § då dagpenningen betalas ut. Företagsverksamhet kan däremot betraktas också som bisyssla enligt lagens 21 §. Då endast sådant arbete som den arbetslöse utförde vid sidan av sin huvudsyssla innan han blev arbetslös anses som bisyssla, inverkar en företagares arbetsinkomst på utkomstskyddets grunddagpenning ofta endast genom behovsprövningen. Företagsinkomst kan inte beaktas som inkomst av bisyssla då enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning betalas ut, om det inte är fråga om företagsinkomst i form av inkomst av bisyssla. En företagare kan inte betraktas som en person som har en bisyssla, om han inleder sin företagsverksamhet medan han är arbetslös eller om företagets verksamhet har minskat och han inte har haft något annat arbete utöver sitt företag. Utbetalningen av enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning baserar sig i regel på det antal utförda arbetsdagar som den arbetslöse själv meddelar i det fall att företagsinkomsten inte kan anses som inkomst av bisyssla.

Om den som är arbetslös börjar bedriva företagsverksamhet eller om han fortsätter den företagsverksamhet som han tidigare har bedrivit och i övrigt uppfyller de allmänna, i lagen nämnda förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsdagpenning, bör arbetsinkomsten av företagsverksamheten på grund av likställighetsprincipen kunna beaktas vid utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning på det sätt som

i lagen stadgas om beaktande av inkomst av bisyssla både när det gäller företagare som har arbetsinkomst av bisyssla och när det gäller företagare som har blivit företagare medan de var arbetslösa eller som annars har arbetsinkomst av företagsverksamhet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att till 21 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket stadgandena i 2 och 3 mom. också skall tillämpas på den som har börjat bedriva företagsverksamhet medan han var arbetslös eller som annars har fått arbetsinkomst av företagsverksamhet.

I lagens 27 § 1 mom. stadgas att om någon erhåller annan än i 5 § nämnd lagstadgad förmån eller folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen, minskas beloppet av hans fulla grunddagpenning eller den dagpenning avvägd enligt förtjänsten som utbetalas till honom med förmånens belopp. I lagens 27 § 1 mom. nämns de förmåner som inte minskar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning som skall utbetalas. Sådana förmåner är bl.a. familjepensioner, vårdbidrag enligt folkpensionslagen, handikappbidrag enligt lagen om handikappbidrag (124/88) och grunddel och syskonförhöjning enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85).

Enligt 5 § 1 mom. 7 a punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa är bl.a. den som får tilläggsdel enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Antalet personer som får arbetslöshetsdagpenning och som också får hemvårdsstödet grunddel och syskonförhöjning har ökat hela tiden, till en del på grund av de ekonomiska konjunkturerna, utan att förmånen på något sätt har påverkat beloppet av den arbetslöshetsdagpenning som utbetalas. I många fall är beloppet av den arbetslöshetsdagpenning som skall utbetalas ökat med förmånens belopp större än den löneinkomst som personen i fråga fick tidigare. Den som får grunddel och syskonförhöjning enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet omfattas inte nödvändigtvis alltid av den aktiva arbetskraftspolitiken så att personen i fråga skulle vara villig att ta emot arbete på de villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden eller att arbetskraftsservice aktivt skulle bjudas ut åt personen i fråga. Eftersom det dock inte är motiverat att det faktum att en person får grunddel och syskonförhöjning enligt lagen om stöd för vård

av barn i hemmet skall utgöra ett hinder för erhållande av arbetslöshetsdagpenning, bör den ovan nämnda förmånen kunna beaktas då arbetslöshetsdagpenning utbetalas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att lagens 27 § 1 mom. 14 punkt upphävs, varvid hemvårdsstödet grunddel och syskonförhöjning i enlighet med 27 § dras av från den arbetslöshetsdagpenning som skall utbetalas.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

De föreslagna ändringarna kommer 1993 att medföra inbesparingar i förmånsutgifterna, dvs. i utgifterna för förtjänstskydd och grundskydd, till ett belopp av sammanlagt uppskattningsvis 595 miljoner mark, av vilket förtjänstskyddets andel uppgår till uppskattningsvis 515 miljoner mark och grundskyddets andel till ca 80 miljoner mark. Statens andel av utgifterna för förtjänstskydd minskar med sammanlagt ca 245 miljoner mark och av utgifterna för grundskydd och förtjänstskydd med sammanlagt ca 325 miljoner mark. Arbetsgivarnas andel av utgifterna för förtjänstskydd minskar med ca 240 miljoner mark och kassamedlemmarnas andel med ca 30 miljoner mark.

Ändringen av 5 § 1 mom. 13 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa beräknas medföra en inbesparing på ca 115 miljoner mark i förmånsutgifterna. Statens andel av detta belopp har uppskattats till ca 55 miljoner mark. Den inbesparing i förmånsutgifterna som ändringen av lagens 21 § beräknas medföra uppgår till ca 290 miljoner mark. Statens andel av detta belopp är ca 140 miljoner mark. Beaktandet av hemvårdsstödet som en faktor som minskar dagpenningen beräknas medföra en inbesparing på ca 190 miljoner mark i förmånsutgifterna. Statens andel av detta belopp är ca 130 miljoner mark.

Kalkylen baserar sig på en prognos där arbetslöshetsgraden har uppskattats till 13 %.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1993. Avsikten är att stadgandet i 5 § 1 mom. 13 punkten skall tillämpas på den vars arbetsförhållande har upphört den 1 januari 1993 eller därefter. Avsikten är ytterligare att lagens

21 § 4 mom. skall tillämpas på dagpenning som hänför sig till tiden räknat från det lagen trädde i kraft.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 66 § 7 mom. riksdagsordningen kan ett lagförslag lämnas vilande, om det är fråga om ett förslag till en sådan lag som försvagar det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet. Enligt regeringens proposition (RP 234/1991 rd), där förslaget till detta stadgade ingår, räknas inte förmåner med hjälp av vilka en tidigare uppnådd inkomstnivå som är högre än miniminivån kan upprätthållas t.ex. under en sjukdom eller ålderdomen till det grundläggande utkomstskyddet. Enligt regeringens proposition skall bl.a. grunddagpenning jämte barnförhöjning samt grunddelen av dagpenning avvägd enligt förtjänsten i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa höra till det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet.

Till det grundläggande utkomstskyddet hör dock den förmån avvägd enligt förtjänsten som motsvarar minimiskyddet, då minimiskyddet och förmånen avvägd enligt förtjänsten hör till samma ersättningsystem. Fastän grunddag-

penningen utgör grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten är dock grunddagpenningssystemet och systemet med dagpenning avvägd enligt förtjänsten olika system både ur finansiell och administrativ synpunkt sett. Förtjänstdelen när det gäller dagpenning avvägd enligt förtjänsten hör således inte till det lagstadgade grundläggande utkomstskydd som avses i 66 § riksdagsordningen.

Enligt grundlagsutskottets betänkande (GrUB 7/1991 rd) med anledning av ovan nämnda regeringsproposition kunde man trots skyddets institutionella karaktär enligt utskottets åsikt emellertid utan en möjlighet att lämna det aktuella lagförslaget vilande t.ex. i någon mån justera förutsättningarna för att få en av skyddet omfattad förmån och i ringa mån också dess storlek så länge de för vilka förmånen enligt en totalbedömning är oundgänglig med tanke på det grundläggande utkomstskyddet fortfarande skulle få en tillräckligt stor förmån. Lagförslagen innehåller inte några större ingrepp i det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet .

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 27 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87),
ändras 5 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag av den 30 december 1991 (1692/91), samt
fogas till 21 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 4 mom. som följer:

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

13) som har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden, för den tid han har nämnda rätt, eller en person som av arbetsgivaren på grundval av något annat avtal eller andra arrangemang får någon ekonomisk fördel, med undantag av utbildning som arbetsgivaren ordnar eller anskaffar, för den tid på vilken den nämnda fördelen kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.

21 §

Bisyssla

Stadgandena i 2 och 3 mom. tillämpas även på den som har börjat bedriva företagsverksamhet medan han var arbetslös eller som annars har fått arbetsinkomst av företagsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1993.

Lagens 5 § 1 mom. 13 punkten tillämpas på den vars arbetsförhållande har upphört efter det att lagen trädde i kraft. Lagens 21 § 4 mom. tillämpas på dagpenning som hänför sig till tiden räknat från det lagen trädde i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 4 december 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 27 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87),

ändras 5 § 1 mom. 13 punkten, sådan den lyder i lag av den 30 december 1991 (1692/91), samt *fogas* till 21 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

13) som har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden, för den tid han har nämnda rätt.

13) som har rätt att av arbetsgivaren få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden, för den tid han har nämnda rätt, *eller en person som av arbetsgivaren på grundval av något annat avtal eller andra arrangemang får någon ekonomisk fördel, med undantag av utbildning som arbetsgivaren ordnar eller anskaffar, för den tid på vilken den nämnda fördelen kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.*

21 §

Bisyssla

Stadgandena i 2 och 3 mom. tillämpas även på den som har börjat bedriva företagsverksamhet medan han var arbetslös eller som annars har fått arbetsinkomst av företagsverksamhet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

*Sociala förmånens
inverkan på arbetslöshetsdagpenningen*

Om någon erhåller annan än i 5 § nämnd lagstadgad förmån eller folkpension med stöd av 22 § 2 mom. folkpensionslagen, minskas beloppet av hans fulla grunddagpenning eller den dagpenning avvägd enligt förtjänsten som utbetalas till honom med förmånens belopp. Härvid beaktas dock inte följande pensioner eller sociala förmåner:

-----
14) grunddel och syskonförhöjning enligt lagen om stöd för bård av barn i hemmet; ej heller

(14 punkten upphävs)

-----
*Denna lag träder i kraft den
1993.*

Lagens 5 § 1 mom. 13 punkten tillämpas på den vars arbetsförhållande har upphört efter det att lagen trädde i kraft. Lagens 21 § 4 mom. och tillämpas på dagpenning som hänförs till tiden räknat från det lagen trädde i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
